

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe
az egész életen keresztül tartó tanulásban
Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

Varga Csaba¹:

Az új tanulás filozófiája és módszertana

Új paradigma

Az ezredforduló után nyilvánvalóvá vált, hogy Európa és Magyarország is belépett egy új paradigma korszakába. A mostani Új Paradigma egyszerre hozott részben várt, rész nem várt, átfogó változásokat:

1. Tudás mennyisége hihetetlen mértékben növekszik. Különböző számítások szerint az emberiség jelenlegi – az elmúlt évezredek alatt felhalmozott - ösztudása egy-másfél évenként duplázódik. Minden egyes ember és ország szembe kerül avval a kihívással, hogy a tudások feldolgozása, megértése kulcskérdéssé válik.
2. A mennyiség robbanásszerű növekedése mellett legalább ilyen alapvető változás, hogy az új tudás tartalma, minőségi gyökeresen átalakul. Ezért mondják sokan, hogy már benne vagyunk az új tudások (és az új tudások innovatív hasznosítása) korszakában.
3. Az elmúlt két évtizedben a fejlett és fejletlen világ egyaránt eljutott a tudásvezérelte gazdaság és társadalom korszakába. Ez annak ellenére is igaz, hogy az előző világmodell (a pénzközpontú újkapitalizmus) folyamatosan belső átalakulásokon megy végbe, és várhatóan még sokáig létezik.
4. Az új paradigmák egyike, hogy bolygónk és civilizációnk – az előző évszázadok károkozásai miatt – ökológiai krízishelyzetbe jutott. Ezért a tudásalapú fenntartó fejlődés követelményei egyaránt globális, nemzeti és lokális kihívásokká és megoldandó leckékké váltak.
5. A jelen látható válságai és lehetőségei egyaránt felismerhetővé teszik, hogy a tudástársadalom modell önmagában nem oldja meg a problémákat, s az egész civilizációnak akkor van esélye az értelmes fennmaradásra, ha az emberiség és minden egyes ember tudatossága magasabb állapotba lép.
6. A tudásátadás – az alap-, közép- és felsőfokú oktatás – egyaránt krízisbe kerül, mert nem pusztán a csökkenő színvonal javítására kénytelen koncentrálni, hanem egyúttal az új tudások átadására is kísérletet kell majd tennie, miközben az ismeretközpontú iskola helyett egyre inkább a tudatközpontú nevelés felé kellene elmozdulnia.

¹ Varga Csaba szociológus, a Stratégiakutató Intézet elnöke

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban

Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

7. A mai új nemzedékek szükségképpen olyan életpályára és életmagatartásra készülhetnek fel, ahol a tudások, és az új tudások szerepe radikálisan megnő, s ezért egy életút során várhatóan többször szakmát, foglalkozást (és egyben) tudást kell váltaniuk. Az élethossziglan tanulás már napi követelmény.

8. Számos paradigmát sorolhatnánk még. Az egyik ilyen, hogy a munkaidő és a szabadidő, a munkatevékenység és a szabadidős tevékenység végképpen egyenrangúvá válik. Az emberi élet mindkét tevékenységében a szervezett és spontán tudásbővítés, tudáshasznosítás általános feladattá válik.

Mindezért az oktatás-nevelés is folyamatosan változik, és nem vonhatja ki magát az új paradigmák hatása alól.

Az új tudásalapú kor

A jelen: a globális-lokális információs kor. A dilemmákat viszont önmagában *nem oldja meg* az új világállapot. A leckét felmondhatom: fenntartható tudásközpontú világmodell előtt állunk, miközben a globális információs társadalom modellben már benne élünk. A tudás *mennyiségi és minőségi* fejlődése – például az új tudomány születése – megállíthatatlanul végbemegy. Lehet lenézni vagy vitatni a mutatószámokat, ám lehetetlen tagadni, hogy az emberiség összinformációja, össztudása mennyiségileg mintegy gyorsuló tempóban duplázódik. Néhány évtizeden belül a trendek elvezethetnek oda, hogy közben az új minőségű tudás létrejön, vagy a friss tudások befogadása után végre várható az univerzális *tudás széleskörű hasznosítása*. Első lépésben ez lesz a tudásközpontú korszak. A holnapi világversenyben láthatóan az a kontinens, az az állam, vagy az a kultúra nyerhet majd, amely a személyes és társadalmi tudástőkét széles körben alkalmazza a döntésekben, és cselekvésekben. Ha akkor (az új század közepén) egyáltalán lesz még ilyen típusú verseny, és a posztpiaci/posztállami versenyben érdemes lesz győztesekről beszélni.

A jelen állapota és a közeljövő

- A tudásközpontú világmodell előtt, a globális információs társadalom közben vagyunk
- A tudás mennyiségi és főként minőségi fejlődése gyorsult fel – új tudomány születik
- Húsz éven belül új minőségű, univerzális tudás és tudáshasznosítás várható
- A tudás személyes tőkévé válása a feladat - az egyén megérti, alkalmazza az új tudást
- A tudás társadalmi tőkévé válása indul el, és a tudástársadalom kialakul a húszas évekre

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

2. oldal

Arra nem számíthatunk, hogy a huszadik századi ipari kor sikeresen tovább él, mert az ipari korszak már *nem alternatíva*, de még nem is globális tévedés. Igen, a tudás kor és gazdasága *már alternatíva*, ám nem globális gyakorlat, Európában sem, ahol eddig a lisszaboni programot gyengén vagy közepesen hajtottuk végre. Nézzünk csak körbe, még mindig ott topogunk, hogy saját teljesítményünket GDP-ben mérjük, ahelyett, hogy a társadalommal megértetnénk, hogy egy ország működése nem, vagy nemcsak GDP-ben mérhető, hanem többek között az ökológiai vagy oktatási eredményekben. Nincs nemzeti jövőképünk és monitoringunk. Az önkép mérése is egyre lehetetlenebb. Miközben a fejlődés egyre több területen zúg el mellettünk: a hagyományos tudományos gondolkodást leváltja a *poszt-normál tudomány*, új valóság- és jövőkép jön létre, minimum három-ötévente egymást követő (részben beláthatatlan) technikai-technológiai forradalmak söpörnek végig a világon, vagy a *mesterséges intelligencia* kiemelt szerepet kap(hat) a digitális államban, a tudományos kutatásban vagy éppen a tudatfejlesztésben. Hogy ne örüljön senki felhőtlenül: az integrálódó globális-kontinentális társadalmak – mert ez is várható - csak korlátozottan és sikertelenül kezelnek majd számos *ökológiai vagy szociális világválságot*.

A személyes és társadalmi tudás befogadása és alkalmazása alapvetően *tudatállapot és tudatfejlesztés* függő. A társadalmi kohézió és a társadalmi együttműködés változatlanul elsősorban a tudatminőség kérdése. Az európai, a nemzeti vagy a lokális identitás erősítése mindenekelőtt az egyén tudatától és tudatosságától függ. A személyes és közösségi egészség alapvetően a tudat/öntudat egyértelműen tudatos fejlesztésén és magas szintű használatán múlik. Még a funkcionális, bürokratikus állam problémamegoldó képessége és cselekvése is a társadalom és az állami alkalmazottak tudatállapotától és az ebből fakadó köteleességvállalásától függ. Ha a gazdaság jövőjét elsősorban a kutatástól-fejlesztés, vagy tágabban az innováció határozza meg, akkor sem mondtunk egyebet, mint azt, hogy a technikai-technológiai vagy gazdasági innovátorok tudatállapota a kulcskérdés. Ma már a társadalmi-nemzeti kommunikációknak sem lenne más dolga, mint az egyéni-közösségi tudatok önfejlesztését szolgálni. A felismerések tehát egyáltalán nem újak, csak az a *gyökeresen új*, hogy a tudatfejlesztés a társadalmi-gazdasági fejlődés modell *középpontjába* kerül.

Így bármennyire is ellentmondásos, zavaros a jelen, a közeljövő kontúrjai elég jól látszanak. Az ifjúságnak minimum a látható közeljövőre kell felkészülnie. A központi kérdés nyilván az, hogy mi várható, s mire érdemes konzekvensen készülni:

- ▶ Jön az új társadalmi tudás és kommunikáció? A médiadiskurzus veszi át a politikai és civiltársadalmi érdek- és értékérvényesítést? Részben igen, részben nem. Mindenesetre az új társadalmi tudás megértése előtérbe kerül.
- ▶ Milyen az új valóságkép? A társadalmi valóság elsőrendűen az lesz, amit az iskola és a médiavilág teremt, vagy konstruál? Az új valóság és ennek új képe már jelen van, amelyet elsősorban az oktatás és a média mutat fel jól-rosszul.

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

3. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban

Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

- ▶ Az egyén és a csoport valóságos értéke azonos avval, ami ebből az iskolában és a médiában látszik és hat? Az egyén és a közösség értéke elsősorban az intézményekben és a társadalmi kommunikációban fogalmazódik meg.
- ▶ Mire nevel az iskola és a média? A médiával az állampolgárokat apolitikus engedelmességre szoktatják, vagy az állampolgárok átveszik a globális kontrollt? Vagy mindkettő mellett/helyett a mesterséges intelligencia szerepe nő? Valószínűleg igen.
- ▶ A média által közvetített nyílt vagy rejtett félre-tájékoztatások, egyoldalú tematizálások, kommunikációs blöffök társadalmi igazságokká válnak? A társadalom tudása és tájékozódása kiszolgáltatott a nagy kommunikációs rendszereknek, így az egyéni tájékozódás és tudás (valamint kontroll) szerepe nagyon megnő.

Számos további kérdést tehetünk fel, s a válaszokból egyre nyilvánvalóbb, hogy az új tudásalapú kor itt van, amely új ellentmondásokat generál. Már az is az új tudás része, hogy az ezredforduló utáni világot egyre jobban ismerjük és értjük, ugyanakkor nagyon sok a fél-információ és dezinformáció. Ezért érdemes jól, lehetőleg pontosan tudni, hogy az új kor fényében merre megy az öreg kontinens, amelybe Magyarország egyre sokrétűbben integrálódik bele. Egy mai fiatal számára ugyan is egyszerre jelent mozgásteret az európai és a közép-európai tér, a hazai és a lokális tér.

Az új információs kor ne csak globális vagy kontinentális szinten jött és jön létre, hanem a lokalitások többségében is. Ezért térjünk ki arra, hogy Magyarországon belül mi történik a lokális szinteken (példaként most nem a régiókat, hanem inkább a kistérségeket mutatjuk be). Magyarországon az elmúlt tíz évben felgyorsult a kistérségek (vagy azok fejlettebb csoportjának) az átalakulása. Az új és komplex térdefinícióból következik, hogy a kistérség már nemcsak munkatér (termelés, gazdálkodási tér) és munkaerőpiac, hanem szabadidő tér és szabadidő (poszt)piac is. A tudásalapú gazdaság és társadalom korszakában (vagy inkább azt mondhatnánk, hogy valamilyen új típusú poszt-piacon) a szabadidő önálló gazdasága-társadalmi részben piaci/poszt-piaci tevékenység marad, részben pedig nem piaci jellegű, önkéntes, egyéni és kisközösségi szabad teret/időt teremtő polgári tevékenység.

A közelgő változásokhoz tehát már most jórészt rendelkezésre állnak az új tudások és felismerések, vagy ezek számos alapelve. A globális világ (kezdve a földi civilizációtól Európáig, és a magyar nemzetől a legkisebb lokális közösséig) már alapvetően tudat- és tudástér. Az információs társadalom, vagy akár szűkebben az internet valósága alapvetően a tudat és tudástér elemi szintű megvalósulása. A kontinentális, vagy egy-egy állami kultúra alapvetően már jelenleg is a tudat-tudástér primitív-egyszerű megjelenítése és közvetítése. A személyes és közösségi részvétel értelme és célja a tudat és tudásfejlesztés támogatása. Az európai és közép-európai gazdaság és társadalom folyamatos funkcionális modernizációja után elindulhat a szubsztanciális „modernizációja”. A lokális cselekvés, a helyi közoktatás, közművelődés és közszolgáltatás központi eleme már most a tudat- és tudásfejlesztés. Az új, metaelméleti alapú kutatásoknak nem kizárólagos, ám egyik domináns irányává válik a tudat és tudásterek feltárása, megértése. Az új tudások teremtése és közvetítése a következő két évtizedben alapvetően hathat vissza a kollektív tudatállapotokra is.

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

4. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban

Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

A régi és új tudások viszonya az információs társadalomban

Ha tehát az információs kor (ezen belül az információs, a posztinformációs vagy a fenntartható és tudásvezérelt társadalom modellje) a globalizáció *legújabb állomása* és egyben *új fejleménye*, akkor evidens, hogy az információs társadalom tartalma és fogalma nem lehet más, mint az információs kor gondolkodásának egyik *központi kategóriája*. Egyébként még nem eldöntött kérdés, hogy egy-egy korszakban politikai, gazdasági, társadalmi vagy kulturális fogalmakkal próbáljunk meg átfogó értelmezéseket megfogalmazni. Mindenesetre magunk – az információs kor tartalmának a megnevezésére – nem elsősorban gazdasági vagy kulturális fogalmakat használunk, hanem elsősorban társadalmi folyamatokat értelmező kategóriát. Ezért beszélünk tehát információs társadalomról, amelynek alrendszerként definiáljuk a gazdaságot vagy a közigazgatást vagy akár a tudásipart és a tartalomfejlesztést. Ebben az értelemben az információs társadalom fogalma generális fogalom, amely levezethető az információs kor kategóriájából és amelyből a többi kategória (e-gazdaság, e-állam, szociális egyensúly, új oktatási rendszer, stb.) szintén levezethető.

Az információs társadalom fogalma *egyaránt meghatározható* informatikai-technológiai, gazdasági, ökológiai vagy például információelméleti alapon. Ha az előbb azt jelentettük ki, hogy az információs társadalom fogalmát tartjuk generatív fogalomnak, akkor ebben az esetben egyik részmegközelítés sem lehet kiindulópont. Másképpen fogalmazva, az összes megközelítést összegyűjtve és rendszerbe szervezve integratív kategóriát kell konstruálnunk.

Az *első* generatív megközelítés lehet az, hogy az információs társadalom fölötti fogalomból, az információs korból (mint világmodellből) indulunk ki. Ebben az esetben talán annyit elég lenne mondanunk, hogy az információs társadalom az információs-innovációs korszak társadalmi paradigmaváltását jelöli meg, és így tartalmazza az új világszerkezetből következő globális társadalom értelmezését is, aminek az a legfőbb eleme, hogy a lokális és a nemzeti társadalmak fölött létrejövő, globális társadalom leírhatóvá válik. Ha ez a generatív megközelítés érvényes, akkor az információs társadalom elsősorban globális és lokális, információs alapú társadalmi paradigmaváltás.

A *második* érvényes szemlélet az lehet, hogy az információs kort, a különböző tőkefajtákat megjelenítő fogalmakkal nevezzük meg. Ennél a kategóriánál a nehézséget az okozza, hogy a tőkefajták közül prioritást kell adnunk a szellemi tőkének, vagy más néven a tudástőkének és akkor két folyamatnak kell elvégeznünk az elemzését. Az egyik folyamat azt mutatja be, hogy a tudástőke – szemben a hagyományos gazdasági és/vagy pénzügyi tőkével – hogyan került központi szerepbe, ha egyáltalán igaz az, hogy a pénzügyi központú újkapitalizmusban egyáltalán a tudástőke egyenrangúvá és tényleges csereértékké vált. A másik folyamatnak az értelmezése arra tér ki, hogy a szellemi tőke milyen tartalommal és miképpen kerül alkalmazásra és milyen mértékben, hogyan válik személyes és társadalmi tőkévé. Ha ezt a logikát fogadjuk el helyesnek, akkor az információs társadalom nem más, mint a tudástőke személyes és társadalmi tőkévé alakítása.

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

5. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

CEO

Konferenciák

www.ceo.hu

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe
az egész életen keresztül tartó tanulásban
Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

A *harmadik* helyesnek ítélt fogalomépítés alapvetően információelméleti szemléletű. Az összetett fogalomnak az első elemére (lásd az információ szót) koncentrálni és egy olyan elemzést próbál meg végigvinni, hogy mi a különbség adat, információ, ismeret, tudás és döntés között. Ebből az is következik, hogy ide tartozik az a közismert és sokak által elégségesnek vélt szemlélet, hogy az információs társadalom nem több és nem kevesebb, mint az információk termelése, közvetítése, értékesítése, cseréje, stb. Ez a megközelítés azonban nem tesz különbséget információ és ismeret, továbbá tudás között, és ez által pusztán a legalsó szinten (az adatok és az információk szintjén) értelmezi az új korszakot. Még az is felvethető, hogy ehhez a szemléletcsoporthoz tartozik az a definiálási törekvés, amely az információs kort egyértelműen új műszaki-technológiai korként rögzíti és ezért az új világgállapot legfontosabb jegyének azt jelöli meg, hogy az új digitális, infokommunikációs hálózat, eszközrendszer és szolgáltatásrendszer jelenti a fordulatot. Megítélésünk szerint azonban a két említett értelmezési kísérlet – noha tartalmát tekintve pontos és jogos – az információs társadalomnak nem adja meg a teljes tartalmát.

Ha már az információelméleti és információipari szemléletnél tartunk, nagyon fontos, hogy az *alapfogalmakat* jellemezzük.

Az *adat*: az egységnyi megismerés jelentését hordozó, tudati-nyelvi alakzat; *információ*: két adat viszonyának meghatározása, így tehát már képzet (üzenet, hír, felvilágosítás a valóságról); *ismeret*: összekapcsolt, rendszerezett, szerkesztett információ; *tudás*: értelmezett és integrált ismeretrendszer, avagy átfogó vízió a valóságról és a valóság minden további dimenziójáról (ami egyúttal folyton új valóságkép); *döntés*: a valóság változtatására hasznosított tudásrendszer, avagy a tudás társadalmi és személyes tőkévé váltása és alkalmazása a döntések érdekében. A fogalmak definiálásában az is nehézséget jelent, hogy az angol nyelv tükörszavai nem azonosak a magyar fogalmak tartalmával, így például az *information* szó inkább adatot jelent, a *tudás* kifejezésére pedig inkább az *intelligent* kifejezést használják.

Ezzel a logikai úttal szemben szükségképpen felvethető, hogy minden eddigi korszakban jelentősége volt például az információnak és a tudásnak, ezért nem elégséges csak arról beszélni, hogy az információs kor az információk kora. Ez jogos ellenérv. Ezért a korszak ismertető jegye az, hogy az új technológiák segítségével az információ (analóg és/vagy digitális) jelle alakítható. A jel: ember alkotta eszközökkel továbbított információ. Az információs társadalom specialitása így az, hogy jelként elvileg és gyakorlatilag korlátlan mennyiségű információ termelhető, továbbítható (stb.) És akkor itt korszakváltó fordulópontra: az információs korszak ezért és így soha nem látott mértékben információt dob a piacra és így az információkereskedelemből válhat a korszak gazdaságának csúcsgazdátává, továbbá az egyén és a társadalom életét ez a nagy mennyiségű információ/tudás gyökeresen átszabja.

A *harmadik megközelítés* ahhoz a fogalomhoz vezet el minket, hogy az információs társadalom az ember alkotta eszközökkel továbbított jelek társadalmi és potenciálisan még csak ismerettársadalom. Az információs társadalom magasabb foka, a tudástársadalom pedig már az értelmezett ismeretrendszer társadalmi, amely potenciálisan nem

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

6. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban
Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

www.ceo.hu

információjeleket, hanem tudásjeleket közvetít és ezzel már van esélye arra, hogy az egyének és a társadalmak életét átformálja.

A *negyedik értelmezés* éles történelmi és tartalmi különbségtételt tesz információs és tudástársadalom között.

A *tudásalapú gazdaság* megvalósításának mindezekon túl feltétele, hogy az informatikai és kommunikáció-technológiai eszközök bevonása a gazdasági folyamatokba hatékonyan járuljon hozzá a gazdaság versenyképességének növekedéséhez. Erre abban az esetben kerül sor, ha az informatikai-kommunikációs eszközök használata innovatív szemlélettel jár együtt, ami elsősorban a digitális tartalomfejlesztés elterjedésében mutatkozik meg. Az eredmények a rendelkezésre álló eszközök kapacitásának kihasználásában, a tudásalapú szoftverek folyamatos fejlesztésében, valamint az IKT-szektorba történő beruházások növelésében válnak mérhetővé. Emellett kiemelt feladat a humán erőforrásokba történő beruházás intenzitásának növelése, mivel a modern technika vívmányainak alkotó módon történő igénybevitelére, a lehetőségek kihasználására csak a megfelelően képzett, magas szintű *információs műveltséggel* rendelkező munkavállalók alkalmasak a versenyszférában és a közszférában egyaránt.

A tudásalapú gazdaság alapintézményei a technológiafejlesztési övezetek, az ipari parkok mintájára született, azok elméletét és gyakorlatát továbbfejlesztő, akár a hagyományos parkokat is új tartalommal megtöltő innovációs parkok, oktatási parkok, tudományparkok, továbbá a klaszterek, virtuális vállalatok, inkubátorházak. Az ország informatikai-kommunikáció-technológiai iparának fejlesztésével, valamint a regionális tudásfejlesztési központ létrehozásával beindítható az a folyamat, amely a régió vonzáskörzetének kiterjesztését eredményezi, így a tudásfejlesztési központot befogadó település a határon túli kistérségekkel, régiókkal való együttműködés központjává válhat.

A természeti értékek épségének megőrzése, a tájvédelmi körzetek, az egyedülálló flóra és fauna természetes élőhelyeinek megóvása, érinthetlenségének biztosítása szükségessé teszi olyan interaktív internetes portál kialakítását és működtetését, amely nemcsak információt szolgáltat folyamatosan a környezet állapotáról, hanem időben figyelmeztet a várható veszélyekre (pl. erdőtüzek, károsító-invázió, szándékos környezetszennyezés, garázdaság) is. Ennek érdekében folyamatosan biztosítja a természet monitoringját, például műholdas rendszerek bevonásával, továbbá összekapcsolódik a meteorológiai állomásokkal, valamint a hazai és interregionális katasztrófa-elhárító központokkal is.

A változások tehát sorjáznak, s azt is érdemes megismerni, hogy az információs kornak milyen a belső története, hiszen ez Európában (1999 végén) a lisszaboni programmal indult és már az önkritikája is megszületett.

A lisszaboni stratégia újraindításának fontos eleme a stratégia kormányzati struktúrájának teljes felülvizsgálata a nemzeti és közösségi szintű kötelezettségek egyértelmű meghatározása, a feladatok és kompetenciák elhatárolása. A közösségi és tagállami szintű politikai intézkedések egymást kiegészítő, de különálló menetrendre válnak szét. A program

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

7. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban

Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

struktúrája a növekedésre és foglalkoztatásra vonatkozó integrált iránymutatások szerkezetét követi. Három fő területe jelenleg:

- A növekedést elősegítő tudás és innováció,
- Európa vonzóbbá tétele a befektetések és a munkavállalás számára,
- Több és jobb minőségű munkahely teremtése

A lisszaboni stratégia első öt esztendejét értékelő Kok-jelentés egyik legfontosabb következtetése az volt, hogy bár a stratégiai célkitűzések ma is helytállóak, a tagállamok közötti koordináció hiányosságai, és az egymással ellentétes irányba mutató prioritások rendszere nagymértékben gyengítette a megvalósítás hatékonyságát. A lisszaboni stratégia jegyében megvalósult nemzeti programok is hullámmódot mutatnak. Szinte egyetlen tagállam sem tud a lisszaboni stratégiának mind az öt prioritására kiterjedő egyenletes fejlődést felmutatni. Az okok részben a reformok lassú elindítására, a változások szükségszerűségének rossz kommunikációjára és a társadalmi partnerek aktív bevonásának hiányosságaira vezethetők vissza. Másrészt, a stratégiai tervezések során egyre szaporodó lokális prioritások fellazították a lisszaboni program koherenciáját. Mindezek tükrében az Európai Bizottság első és legfontosabb feladatának a tagállamok politikai elkötelezettségét, a stratégiai tervezésben és megvalósításban kifejtett erőfeszítéseinek támogatására 2005-től *új alapokra kívánta helyezni a tagállamok együttműködését.*

Az „új partnerség” programja az európai és nemzeti szereplők egységes és aktív részvételére, politikai elkötelezettségére és felelősségvállalására alapozza a lisszaboni stratégia sikeres megvalósulását. A megvalósítás eredményeit uniós és nemzeti szinten egyaránt éves jelentésekben értékelik. Az uniós haladásról szóló éves jelentése a tagállamok nemzeti programjainak végrehajtását is Értékeli és ennek alapján a Bizottság – szükség esetén – felülvizsgálja a közösségi lisszaboni programot.

A korszak áttekintésétől eljutottunk az új tudások problémáig. Sok elemző szemben azt állítjuk, hogy ez az új (most legyen mindegy, hogy milyen kiérleltégű) kor legfontosabb új jellegzetessége önmagában nem az új technológia, nem az új gazdaság, nem az új társadalom – hanem az *új tudás.*

Külön vizsgálat tárgyát képezhetné az a kérdéskör, hogy a tudásokat hogyan csoportosítsuk és tipizáljuk. A tudástársadalom korszakában indokoltnak látszik, hogy a régi-új tudásokat - a globalizáció értelmezéséhez hasonlóan – egyaránt értelmezzük a tudások funkcionális és szubsztanciális szerepe alapján. A funkcionális szerepek összesítése azt rögzíti, hogy a társadalmi tökévé vált tudások az új globális-lokális, avagy a globlokál világban miként terjednek, és hatnak. Ezért különböztetünk meg globális, kontinentális (a mi esetünkben: európai), nemzeti és lokális tudásokat. A tudásszintek között ugyan meglehetősen nagy az átjárás, hiszen a globális világ belépett a multikulturális korszakába, ugyanakkor hosszú távon meglehetősen jelentős eltérés marad a földi civilizáció alapvető kultúrái (tudásai, vallásai, értékei) között.

Szakmai támogatóink:

8. oldal

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban

Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycseré az oktatás és a média képviselői között

Az új tudások azonban mindenképp *szubsztanciális* értelemben csoportosíthatók. Számunkra minden társadalmi alkalmazásnál fontosabbak a tudások *valódi értékei, tartalmai*; a tudások időtől és tértől függetlenül, meghatározó tudások tiszta formákban, függetlenül attól, hogy egy-egy korszak mennyire érti és használja őket. Ezért különböztethetünk meg tudásokat a valóság/nemvalóság minden irányban végtelenbe futó tartományairól, így például a kollektív intelligenciáról, az anyagról, a téridőről, a társadalomról, az emberről, a tudatról vagy éppen a gondolkodás módszertanáról szóló tudásokat. És ebből a szempontból mindegy, hogy ezeket a tudásokat a vallások, a művészetek vagy a tudományok szállították az emberi gondolkodás számára.

A szubsztanciális tudások csoportosításának másik lehetősége a *tudástartalmak és tudáshordozók* szerinti rendszerezés. Ebben a logikában domináló szempont a tudások tartalmi és formai jegyeinek együttes értékelése. A formázott köztudásokba például olyan tudások tartoznak, amelyek egyrészt nyelvileg-fogalmilag jórészt minden nyelvben megjelennek, s közel egységes vagy hasonló tartalmakat hordoznak. Másrészt ezek olyan típusú tudások, amelyeket a földi civilizáció társadalmában széles körben használnak, és ezért az emberi kultúra fennmaradásának alapvető feltételét jelentik. Ez az emberiség köztudása, amelynek természetesen nyelvileg számtalan változata van. Ha ez a formázott köztudás hirtelen elveszne, vagy megszűnne, az épített világ és benne az ember halálra ítéltté válna. Ez a köztudás: az élet elemi, kardinális feltétele.

Újra tegyük fel azt a kérdést, hogy Európában és Magyarországon, sőt a leghátrányosabb hazai településeken holt tart az oktatás? A kép meglehetősen vegyes: az információs vagy/és tudástársadalom épülése ellenére a közoktatás vagy az egyetemi képzés nagyon nehezen változik. Mint minden nagy társadalmi/szellemi rendszer, az oktatás-nevelés is szükségképpen ragaszkodik bevált elveihez és módszereihez.

- Legyünk világosak: van régi tanulás és van régi módszertan. Ez uralja ma az oktatást.
- Az elmúlt kétszáz év európai tanulási, oktatási elvei és gyakorlatai továbbélnek
- Kitorési kísérletek indultak – a direkt oktatástól a non-direktív oktatásig, a hatalom-központú iskolától az iskolátlanított iskoláig, a porosz iskolától a demokrácia-alapú iskola-kísérletekig, stb.
- Van új tanulás és van új módszertan, vagy: lehet új tanulás és lehet új módszertan (új alternatívák- új iránytűk, új irányok)
- Az új jelző nem ötven évvel későbbi időszakra utal, hanem a közeljövőre, ha ez ma nehezen is hihető el

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

9. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban

Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

Ennek ellenére Európában (és töredékesen Magyarországon is) komoly törekvések és oktatási kísérletek voltak és vannak az oktatás-nevelés generális átalakítására. Mindenesetre Magyarország ma nem hangos az iskolakísérletekről, sőt a felsőoktatásban – a bolognai folyamat ellenére és egyben következményeként – a változások nagyon nehezen indulnak meg. Az egyik szerény eredmény, hogy az oktatás intézményrendszere tudomásul veszi, hogy az új tudás alkalmazása közben minimum három-négy, egymást követő technológiai forradalom fut le (az oktatás technológiában is), amellyel valahogy lépést kell tartania. Mindenesetre ma még alig látszik, hogy a tudás mennyiségi és minőségi változása kikényszerítheti – e az új oktatást és az új képzési intézményeket. Ennek ellenére már szlogenként egyaránt felmerül a digitális iskola, az iskolátlanított iskola vagy a tudatalapú oktatás.

A változás előszele, hogy az iskola mellett szinte észrevétlenül megjelent egy új oktatási „intézmény”: a média (rádió, TV, internet, stb.). Ám evvel párhuzamosan új válságtünetek vannak. Az ifjúság egyrészt kiszolgáltatott a tömeg-kultúrára épített médiavilágnak, másrészt alacsony szintű és alacsony szinten kifejezett szükségleteivel kiszolgáltatottá teszi a média-világot. Ez a kettős fogság hipotézise. A média egyrészt üzletet csinál az ifjúság új érzékenységeiből, lázadásaiból, másrészt az ifjúság csak a médiarendszeren keresztül befolyásolhatja a globális-lokális világot. Az Internet először a való világból közvetlen kilépést és szabad, önálló virtuális világteremtést kínált, ma pedig a globális piacnak kitett hálózati világ még mindig fenntartja a privát, szabad önkifejezés formáit. Egymással is szemben álló, ellentmondásos tendenciák haladnak, de azt egyre kevesebben vitatják, hogy a múltból-jelenből minden jó elvet és módszert megtartva az oktatás-nevelés átfogó újragondolása felgyorsulhat. Már azért is, mert a külső erőterben (a társadalomban, a gazdaságban) az új korszak láthatóan és láthatatlanul átformál mindent. Az információs kor új tudás és csak új tudással érhető meg.

Az információs társadalom ideológiája kiemelt figyelmet szentel a tudásfejlesztésnek, amelyet az új terminológia szerint már tartalomfejlesztést hívnak. Ez azt jelenti, hogy információfejlesztésből – tudásfejlesztés, kultúrafejlesztésből – tartalomfejlesztés lesz. Az oktatásban négy alapvetően új fejlesztési irány bontakozik ki: 1. az e-tudás, az e-kultúra fejlesztése; a tudás, a kultúra e-terjesztésének fejlesztése, a tudás és kultúra e-piacterek létrehozása; az e-iskola, e-gimnázium, virtuális campus (stb.) elterjedése. Ezért azt mondhatjuk, hogy az információs kori tudás és kultúrafejlesztés új európai programjának neve: tartalomfejlesztés. Azt is érdemes tudni, hogy az európai tartalomfejlesztés program neve e-Content, Magyarországon is elkészült az e-content stratégia.

Az új tudásközvetítő rendszerek

Most csak azt nézzük meg, hogy hol tart ma Európa például a tudásközvetítésben?

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

10. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

CEO

Konferenciák

www.ceo.hu

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

- A tudás előmozdításának európai politikája még változatlanul a régi tanulási modellnél tart, de többek között elfogadta az élethossziglan tartó tanulás programját
- Az alapgondolat szerint tudás Európájának megteremtése csak akkor tekinthető reális célnak, ha az Unió fokozza a közoktatás és a szakképzés terén azokat a közös akciókat, amelyek a társadalmi mobilitást, a hatékony foglalkoztatást és a humán erőforrások hatékonyabb fejlesztését szolgálják
- A „tudás Európája” programnak három dimenzióját emelhetjük ki: az ismeretek megszerzését, az uniópolgárrá válást és a munkavégzéshez szükséges kompetenciák elsajátítását
- Ez még jórészt az ipari kor, az ipari társadalom, az ipar-központú oktatás programja, igaz fokozatosan digitalizálódik és mediatizálódik.

Ezek változatlanul fontos közösségi célok, de közben Európa és Magyarország is gyorsan változik. A szabadidő egyrészt már nem pusztán a munkaidő kísérő, mellékes időrésze, hanem ennél több, így a szabadidőnek a munkaidővel azonos rangú, önálló idődimenziója, időtartama van, ismételten kiemelt jelentősége van és marad a lelkiállapotnak, a mentális kapacitásnak, a lelki-tudati fejlődésnek. A sportolás például nem csak az idő (szabadidő) függvénye, így a valódi szabadidő attól függ, hogy társadalmilag garantált-e a szabad tér, méghozzá a munka- és szabadidőben egyaránt. Különösen akkor, ha a fejlettebb társadalmakban a szabadidő mértéke és fontossága megnő. A jövő egyik feltétele: a tág és minőségi szabad tér és szabad idő. Ebből az is következik, hogy a tudás Európája program megméretődik az európai információs társadalom koordinátái között, amely egyúttal új szabadidős teret/időt alakít ki.

Ha kicsit áttekintjük az oktatás-nevelés problémáit, legalább négy jellemző tünetet emelhetünk ki. (1) Különösen az általános iskola és jórészt a középiskola hierarchikus intézmény, a diák – minden ellenkező törekvés ellenére – kiszolgáltatott, változatlanul dominál a tömegtermelést szolgáló frontális oktatás, stb. (2) Ma már tanár is kiszolgáltatott, nem tud lépést tartani a tudás „robbanásával”, képtelen kezelni a diákok „elvadulását”, nem tud mit kezdeni az osztályok nem-rationális reakcióival, stb. (3) Magyarországon nincs koncepció és gyakorlat az iskolátlanított iskolára, amit például Zsolnai József írhatna meg. (4) A középiskolák mellett a főiskolák egyrészt beletörődnek az alacsony színvonalba és képtelenek kezelni a diákok alulképzettségét, másrészt fogalmuk sincs, hogy a következő harminc-ötven év paradigmaváltásai miatt mire és hogyan készítsék fel a hallgatókat

Számos ilyen tünetet vehetnék még elő. Ha az oktatás és nevelés elméletét és gyakorlatát kutatjuk tovább, folyamatosan beleütközünk néhány kardinális alapkérdésbe:

1. Milyen ismereteket, milyen tudást, milyen tudásszeletekben oktatjuk?
2. A tudás mennyiségétől és minőségétől részben függetlenül a tudást hogyan közvetítjük, a diáknak/hallgatóknak milyen módszerekkel adjuk át?

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

CEO

Konferenciák

www.ceo.hu

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe
az egész életen keresztül tartó tanulásban
Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycserre az oktatás és a média képviselői között

3. A (minőségi) közvetített tudást milyen oktatási/nevelési intézmények, milyen oktatási intézmény-szerkezetben adják át?
4. A társadalomtudományok jóvoltából mintegy ötven éve kutatjuk, hogy a negatív társadalmi helyzeteket az iskola, az intézményes tudásátadás konzerválja, vagy oldja?
5. Az agy/elme/tudat kutatások fejlődése ellenére nincs igazán napirenden még, hogy az oktatás „alanyai” milyenek is, mit és hogyan értelmeznek, s hogyan változhatók a kreatív tudásbefogadás érdekében?
6. Szuverén személyiségként a diákot (idegrendszerét, elméjét, koncentráció képességét, mentális állapotát vagy mindenekelőtt a tudatát) milyen elvek alapján, hogyan fejlesszük a tudás megértése, átélése és hasznosítása érdekében?

A magyar közoktatás – a felsorolt alapkérdések ellenére – még mindig igyekszik jól teljesíteni. Ezt az igyekezetet csak úgy fokozhatjuk, ha legalább elveket fogalmazzunk meg a jövő iskolájáról. Először például azt, hogy a holnap iskolája a régi és új tudás együtt lesz – avagy tudás átadás a kor magastudásához közeli színvonalon történhet. A diák alapvetően kutató-fejlesztő személyiséggé válik és a pedagógus a tudás megszerzésének/átadásának tudását magas szinten ismerő személyiség lesz (szuper tudásközvetítő). Talán az iskolátlanított iskola modell terjed el - az iskola ugyan is tudás- és kreativitás műhely. Az iskola mint intézmény sehol nem (egyetlen intézményben sem) maradhat a rejtett és nyílt agresszivitások és féltudások pompázása.

Nem végül, de mégis csak kiemelten: az iskola nem tehet mást, mint felkészít a tudástársadalom korszakára, a szüntelen tanulásra, a globális tudáspiacon való sikeres szereplésre, valamint a jövő iskolája tudatosan fejleszti a diák személyes tudatát és az osztályok kollektív tudatát. Ha már itt tartunk, röviden jelezzük, hogy hosszabb távon minden oktatás, beleértve a felnőttoktatást, vagy bármilyen szabadművelődési formát, csak arról szólhat az új stratégiája és programja, hogy a jövő tanulása és iskolája nem csak tudásközpontú, hanem tudat-központú is; csak a *tudatközpontú oktatás* képes több és magasabb szintű tudást (készséget, innovációt, magatartást, probléma-megoldó készséget, stb.) közvetíteni. Az iskola nemcsak az oktatásra, nem a tantervre, nem a tananyagra, nem a vizsgáztatásra, nem az iskolai osztályra koncentrál elsősorban. A világon mindenhol új oktatási/képzési új paradigma jön: a tudás- és tudatfejlesztéssel az oktatás és maga a képzési intézmény alapvetően megváltozik. A diák nevelése így nem lehet csak a külső szerepek formálása/önformálása, nem lehet csak az elme képességének fejlesztése/önfejlesztése, hanem mindezeknél fontosabb, vagy legalább is egyenrangú feladat a belső tudati (vagy lelki és tudati) építkezés. Az új tanulás révén az iskola egyúttal örömközpontú, szabadság-fejlesztő, részvételi demokráciát elsajátító „intézménnyé” válik. Utószóként: ez a célrendszer azonban véletlenül sem a szocialista embertípus, vagy a kapitalista/ipari embertípus sorozatgyártásával azonos.

Az új módszertan milyen választékot kínál? A frontális oktatás helyett nem csak a kiscsoportos, hanem a személyes (egyenre szabott) képzés kerülhet előtérbe. A tantárgyakra szétszabdalt tudásparcellák helyett a világ és a tudás

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

12. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban

Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

transzdiszciplináris egységének elsajátítása. Ezért új típusú tantárgycsoportok/tudás-csoportok oktatása a feladat és a lehetőség. A pillanatnyilag érvényes szaktudás helyett (mellett?) az új generális tudás(ok), az új világnépek felmutatása az egyik reális alternatíva. Nemcsak az iskola, hanem a felnőttoktatás is programjába veheti: az oktatás nem csak ismeretbetöltő ipari eszköz, hanem ismeret-feldolgozó, ismeret-továbbgondoló, komplex tudást átadó lelki-szellemi intézmény. Az iskola és minden képzési intézmény nem(csak) a tegnap és a ma munkaerőpiacára készít fel, hiszen még azt sem lehet pontosan felmérni, hogy tíz vagy húsz év múlva milyen lesz a tudásközpontú munkaerőkereslet. Vagy megismételjük: a diák nem információ-magoló tárgy, hanem tudatos, kreatív, önfejlesztő személyiség.

A jövő koordinátáiból és esélyeiből még néhányat felmutatunk:

- A médián keresztül, a mediatizált kommunikációval minden ismeret, tudás elérhető (vagy elérhető lesz)
- A tömegkultúra folyamatos feltöltése új ismeretekkel és új tudásokkal a média segítségével (is) megvalósulhat,
- A közszolgálati televíziók tudásközvetítő szerepe újra erősödik (vagy erősödhet)
- Új globális felfogásokat és inspirációkat kínálnak a speciális médiacsatornákon (Spektrum, National Geographic, stb.)
- Távközpontú tudáscsatornák (tudásegyetemek, tudategyetemek, e-felnőttképzési „egyetemek”, stb.) előtérbe kerülnek – ezek most indulnak Magyarországon is,
- A tudástársadalom széleskörű elfogadtatásának (egyik) legfontosabb eszköze is a mediatizált oktatás és maga a média lehet.

Végül még érdemes arra kitérni, hogy az oktatás mellett milyen volt és milyen lehet a közművelődés. A közművelődés története egyébként mindig összefüggött a paradigmák váltásával, vagy a társadalmi és szellemi elvárások átalakulásával. Mi is történt a közművelődésben? A nyolcvanas évek forradalma volt: lassú szőkés a pártállam puha fogságából és ideológiájából, és részleges kilépés az intézményből a helyi társadalomba. A kilencvenes évek forradalma már korlátozottan a közösségfejlesztés és a javuló civilizációs szolgáltatás-fejlesztés lett. A nulladik évek forradalma (részben csak lehetne) a sajnos szintén korlátozottan egyéni és közösségi tudásfejlesztés. A tízes-húszas éves forradalma lehetne a legalább korlátozottan egyéni és közösségi tudatfejlesztésre, s ennek révén magas szintű tudás- és társadalomfejlesztésre törekvő új szabadművelődés.

Ne álljunk meg itt! A világ szellemileg kvalifikált csoportjai az új dimenziókban többek között a *következő kérdésvetéseken* töprengenek: az embert kiváltó, az embert sokban helyettesítő robotok; a világegyetem energiáit megértő és alkalmazó technológiák kutatása és elterjesztése; a kvantumszámítógép és/vagy bioszámítógép fejlesztése és piaci bevezetése; az időszámítás előtti és a legfrissebb tudások kölcsönös kontrollja és tudáspiaci értékesítése; a gazdasági-társadalmi versenyképességet növelő önépítő tudatfejlesztések kutatása és alkalmazása; a mesterséges intelligenciát magas szinten alkalmazó digitális állam és önkormányzás kipróbálása és ennek révén is a részvételi e-demokrácia lehetővé tétele; a spirituális erőforrásokat hasznosító egyéni és közösségi lélek- és magatartásfejlesztések,

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

13. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban

Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

valamint gazdasági és társadalmi/politikai vállalkozások támogatása; stb. A mai modernizációs modellek fokozatos kimerülése után jönnek a paradigmaváltások, a *globális fejlődési „kvantumugrások”*, amelyeket hívhatunk poszt-modernizációs, poszt-információs, poszt-tudományos modelleknek is, amelyek a régi problémákat gyakran megoldják, vagy feloldják, hogy aztán újabb krízishelyzeteket is teremtsenek.

Azért beszéltünk annyit, hogy új paradigmákról, új tudásokról, új társadalmi modellekről, mert nagyon fontosnak tartjuk, hogy az alap- közép- és felsőfokú oktatás, valamint a felnőttképzés törekedjenek megfelelni az új kihívásoknak. Jelenleg is már most rendelkezésre áll az új tudás, s ennek számos felismerése (csak az új tudás még nem ismert széles körben). A globlokál világ az új globalizáció-lokalizáció keretében alapvetően – nem kis mértékben mediatizált - tudás- és (kollektív) tudattérré válik. Egy évtizede az alap-, a közép- és a felsőfokú oktatás nem tud mit kezdeni a globális/európai /magyar tudástársadalom kihívásaival, ám most mintha a változások elkezdődnének. A mai mindennapi kultúra is alapvetően a tudat- és tudástér megjelenítése, feltárása, közvetítése, hasznosítása, stb. Végül, Európában olyan világ alakul ki, amelyben minden polgárnak élethossziglan tanulnia szükséges és jórészt intézményes – és egyre inkább távoktatási - keretek között.

Az oktatás így egyfelől az új tudások, új gondolkodások közvetítője lehet, másfelől pedig mintát, vagy példát mutathat a tudásvezérelte életmódról.

- A tudás(alapú és vezérlésű) gazdaságban előbb-utóbb a munka többsége tudásmunka (vagy az lesz);
- A tudás(vezérelte) gazdaságban a „munkaerő” rövidesen mindenekelőtt a tudását (beleértve gyakorlati tudását) értékesíti;
- Egy emberi életút az új generális tudás(ok), több tudás (különböző diplomák) megszerzése, s szakaszonként más tudás(ok) hasznosítása;
- Az új munkaidő például minden héten akár egy tanulónapot, vagy minden héten sokórás továbbképzést tartalmaz (avagy az élethossziglan tartó tanulás általánossá válik);
- Az új tudáshoz szükségképpen új, magasabb szintű tudatállapotok kellene – különösen a tudatközpontú társadalomban;
- A tudástőke pénztőkére váltható és fordítva – így az életmódváltásokat új érdekek, s főként új értékek is hajtják majd.

Mindenesetre Európa is generális gondolkodási és fejlesztési-modell váltások közben és egyben előtt áll, miközben új gondolkodási kánonok alakulnak ki, új szemléletek terjednek el, egyúttal új kormányzati akaratok, és módszerek válnak legitimé. A pedagógusoknak, nevelőknek az új téridőben kell járható utat találni. Tervezzünk mindnyájan úgy, hogy a járható utakra legyen esélyünk előbb-utóbb rálépni.

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

14. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
a Munkaerőpiaci Alapból támogatja

Budapest, 2008. április 24.

A média szerepe az egész életen keresztül tartó tanulásban
Miért nincsenek ma Öveges professzorok a médiában?

Véleménycsere az oktatás és a média képviselői között

Konferenciák
 www.ceo.hu

Üzenetek (utóirat helyett)

Ha az időben előre nézünk, valami ilyesmi dereng:

- Az új személyes és közösségi részvétel értelme a sokrétű tudat- és tudás-fejlesztés és -önfejlesztés (tudatos és innovatív) megvalósítása lesz;
- A helyi közcselekvés - például a közoktatás és a közművelődés fejlesztés - központi eleme a kollektív tudat- és tudásfejlesztés lehet;
- Az új tudományos kutatások – például metaelméleti alapon - alapvetően az elme- és tudatterek és dimenziók feltárását, állapotát, tartalmát mutathatják fel;
- Az új tudások a következő két évtizedben átalakítják a kollektív tudatállapotokat és ezzel a világ alapvető változáson mehet át;
- Az új (ami részben mindig régi) világban való otthonos és sikeres részvétel új tudást, új tanulást, új identitást követel.

Legyen így.

Fontosabb irodalom

Philosophy of Mind, Chalmers, David J. (Oxford University Press, 2002)

Pedagógián innen és túl (szerk: Kiss Éva), Pannon Egyetem BTK, Pécsi Tudományegyetem FEEK, 2007

Hankiss, Elemér: Az ezerarcú én (Osiris, 2005)

Kiss, Endre: Magyarország és a globalizáció (Kodolányi, 2005)

Castells, Manuel: A hálózati társadalom kialakulása (Gondolat – Infonia, 2005)

Varga, Csaba: Új elmélethorizontok előtt (Tertium, 2004)

Szakmai támogatóink:

Társadalmi Kommunikáció Tagozat

15. oldal

A program megvalósulását az Országos Foglalkoztatási Közalapítvány
 a Munkaerőpiaci Alapból támogatja